

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนศึกษาถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนเกษตรกรพักชำระหนี้ 234 ราย เกษตรกรลดภาระหนี้ 256 ราย รวมจำนวนเกษตรกรทั้งหมด 490 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ (Chi-square test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficients) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS for Window)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

อายุ เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.8 อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ร้อยละ 25.2 โดยมีอายุมากที่สุดคือ 84 ปี อายุน้อยที่สุดคือ 27 ปี และอายุเฉลี่ยคือ 47.78 ปี ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.8 อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ร้อยละ 19.2 โดยมีอายุมากที่สุดคือ 76 ปี อายุน้อยที่สุดคือ 26 ปี และอายุเฉลี่ยคือ 48.23 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 67.1 และระดับสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 32.9 ส่วน

เกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 73.0 และระดับสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 27.0

สถานภาพสมรส เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 86.8 สถานภาพโสด ร้อยละ 6.8 และมีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้าย ร้อยละ 6.4 ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 86.7 สถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้าย ร้อยละ 6.7 และมีสถานภาพโสด ร้อยละ 6.6

จำนวนสมาชิกในครอบครัว เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 4 คน ร้อยละ 19.7 โดยมีจำนวนสมาชิกสูงสุด 9 คน ต่ำสุด 1 คน และจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.72 คน ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 74.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 4 คน ร้อยละ 25.4 โดยมีจำนวนสมาชิกสูงสุด 8 คน ต่ำสุด 1 คน และจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.84 คน

รายได้ภาคการเกษตร เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.7 รายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 42.3 โดยมีรายได้สูงสุดคือ 140,000 บาท ต่ำสุดคือ 1,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 23,279.06 บาท ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.9 รายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 30.1 โดยมีรายได้สูงสุดคือ 135,000 บาท ต่ำสุดคือ 2,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 21,473.84 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.5 รายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 35.5 โดยมีรายได้สูงสุดคือ 150,000 บาท ต่ำสุดคือ 1,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 20,182.91 บาท ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.5 รายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 44.5 โดยมีรายได้สูงสุดคือ 122,000 บาท ต่ำสุดคือ 1,500 บาท และรายได้เฉลี่ย 27,725.00 บาท

รายได้รวมของครอบครัว เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้รวมของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.8 รายได้มากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 31.2 โดยมีรายได้รวมสูงสุดคือ 160,000 บาท ต่ำสุดคือ 5,000 บาท และรายได้รวมเฉลี่ย 43,575.21 บาท ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้รวมของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.9 รายได้มากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 39.1 โดยมีรายได้รวมสูงสุดคือ 905,000 บาท ต่ำสุดคือ 4,500 บาท และรายได้รวมเฉลี่ย 52,261.34 บาท

สภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86.3 โดยมีที่ดิน 1-5 ไร่ ร้อยละ 57.7 ต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 21.8 มีที่ดินมากกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 6.8 และไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 13.7 ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 79.3 โดยมีที่ดิน 1-5 ไร่ ร้อยละ 49.2 ต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 21.1 มีที่ดินมากกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 9.0 และไม่มีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 20.7

สภาพการเช่าที่ดินผู้อื่น เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 73.9 มีเช่าที่ดินผู้อื่น ร้อยละ 26.1 โดยเช่าที่ดิน 1-5 ไร่ ร้อยละ 14.1 เช่าที่ดินมากกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 8.1 และเช่าที่ดินผู้อื่นต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 3.8 ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 62.1 เช่าที่ดินผู้อื่น ร้อยละ 37.9 โดยเช่าที่ดิน 1-5 ไร่ ร้อยละ 22.3 เช่าที่ดินมากกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 12.9 และเช่าที่ดินผู้อื่นต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 2.7

แรงงานในครัวเรือน เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 และมีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 27.8 ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 และมีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 36.3

ภาระหนี้สิน เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 85.0 ภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 14.9 โดยมีภาระหนี้สินสูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 6,000 บาท และภาระหนี้สินเฉลี่ย 37,192.31 บาท ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.8 ภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 13.2 โดยมีภาระหนี้สินสูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 3,500 บาท และภาระหนี้สินเฉลี่ย 37,788.28 บาท

แหล่งความรู้และข่าวสาร เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่ได้รับแหล่งความรู้และข่าวสารมากกว่า 5 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 58.6 และได้รับแหล่งข้อมูลและข่าวสาร 1-5 แหล่ง ร้อยละ 41.4 ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ได้รับแหล่งความรู้และข่าวสาร 1-5 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 58.6 และได้รับแหล่งข้อมูลและข่าวสารมากกว่า 5 แหล่ง ร้อยละ 41.4

2. การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

2.1 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร

เหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ พบว่า เหตุผลที่เกษตรกรมีการตัดสินใจมากที่สุด คือ เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะช่วยแก้ปัญหาหนี้สินระหว่างเกษตรกรกับ ธ.ก.ส. โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 คะแนน และเกษตรกรมีสิทธิในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 คะแนน

2.2 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ของเกษตรกร

เหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ พบว่า เหตุผลที่เกษตรกรมีการตัดสินใจมากที่สุด คือ เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะช่วยแก้ปัญหาหนี้สินระหว่างเกษตรกรกับ ธ.ก.ส. โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 คะแนน และเกษตรกรมีสิทธิกู้เงินได้ตามปกติเพื่อนำไปปรับปรุงฟื้นฟูอาชีพตามกิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพการผลิต โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 คะแนน

3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม กับตัวแปรตามคือ การตัดสินใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้ พบว่า

1. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ มี 4 ตัวแปร คือ แหล่งความรู้และข่าวสาร รายได้นอกภาคการเกษตร รายได้รวมของครอบครัวเกษตรกร และภาระหนี้สิน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ คือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ภาคการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง สภาพการเช่าที่ดินผู้อื่น และแรงงานในครัวเรือน

2. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ มี 4 ตัวแปร คือ อายุ รายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และแรงงานในครัวเรือน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัว สภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง สภาพการเช่าที่ดินผู้อื่น ภาระหนี้สิน และแหล่งความรู้และข่าวสาร

4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกรที่พักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตามความเห็นของเกษตรกรได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ล่าช้า การประสานงานไม่สะดวก และไม่ชัดเจน ระยะเวลาของโครงการสั้นเกินไป และไม่มีอาชีพเสริม

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่พักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตามความเห็นของเกษตรกรได้แก่ ควรขยายเวลาโครงการให้นานกว่านี้ ควรให้เจ้าหน้าที่มาดูแลให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพร้อมทั้งให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด รัฐบาลควรสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเงินทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพเสริมในหมู่บ้าน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตร ถ้าสิ้นสุดโครงการพักชำระหนี้แล้วไม่มีเงินชำระดอกเบี้ยและสามารถกู้เงินได้ในช่วงเวลาการพักชำระหนี้

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร มี 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. แหล่งความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ โดยที่เกษตรกรได้รับความรู้ข่าวสาร 1-5 แหล่ง มีร้อยละ 41.4 และเกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารมากกว่า 5 แหล่ง มีร้อยละ 58.6 แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้จากแหล่งความรู้ข่าวสารมากแหล่ง จะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้จากแหล่งความรู้ข่าวสารน้อยแหล่ง และแหล่งความรู้ที่สำคัญส่วนใหญ่ได้มาจากผู้นำท้องถิ่น เพราะในการดำเนินงานตามโครงการนั้นผู้นำท้องถิ่นจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ประสานงานให้กับเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. กับเกษตรกร เช่น เมื่อผู้นำท้องถิ่นไปอบรมรายละเอียดต่างๆ ของกิจกรรมที่จะดำเนินงานตามโครงการ หรือ ประชุมชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์ให้กับเกษตรกรได้รับทราบข้อมูล ทำให้เกษตรกรเข้าใจในรายละเอียดของโครงการมากยิ่งขึ้น ทำให้คิดพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ จึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อิศวิน (2544) ที่พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในโครงการเกษตรยั่งยืน

2. รายได้นอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรยังมีรายได้นอกภาคการเกษตรมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อย เนื่องจากว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยจึงไม่สามารถมีเงินออมที่จะพอใช้จ่ายในครอบครัวได้ ทำให้เกษตรกรต้องมีอาชีพเสริมเป็นรายได้นอกภาคการเกษตร เช่น รับจ้าง ค้าขาย เกษตรกรสามารถทำหลังจากว่างจากฤดูกาลผลิต จึงช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถเป็นออมเงินใช้หนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัชชัย (2525) ที่พบว่า รายได้นอกฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชตลอดปี กล่าวคือ เกษตรกรที่มีรายได้นอกฟาร์มที่แตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจในการปลูกพืชตลอดปีที่แตกต่างกันด้วย

3. รายได้รวมของครอบครัวเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรยังมีรายได้รวมของครอบครัวมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้รวมของครอบครัวน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญธรรม (2520) ได้พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่าจะยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ และอินทร์โพธิ์ (2539) พบว่า รายได้รวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร กล่าวคือ รายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยผู้ที่เป็นสมาชิกโครงการจะมีรายได้และเงินลงทุนมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกโครงการ

4. ภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรยังมีภาระหนี้สินมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินน้อย เนื่องจากว่าเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินมากก็ย่อมต้องมีการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยสูงตามไปด้วย ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนี้ตกต่ำทำให้มีภาระรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรจึงไม่สามารถชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. อีกทั้งเกษตรกรเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการพักชำระหนี้ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทร์ศรี (2536) พบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับการชำระคืนเงินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ กล่าวคือ สมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนเงินเชื่อกับสหกรณ์น้อย ทำให้มีปริมาณหนี้สินที่ค้างชำระอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ ปรีชา (2539) พบว่า การชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณเงินกู้ที่เกษตรกรได้รับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ของเกษตรกร มี 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ แสดงว่าเกษตรกรยิ่งมีอายุมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย ทั้งนี้เนื่องจากว่า เกษตรกรที่มีอายุมากนั้นจะมีรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้มีภาระที่สูงขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ อัสวิน (2544) ที่พบว่า อายุของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรยังชีพ เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิทัศน์ (2534) พบว่า อายุของชาวเขาไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมงานส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้า

2. รายได้ภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรยิ่งมีรายได้ภาคการเกษตรมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ภาคการเกษตรน้อย สอดคล้องกับ วีระยศ (2530) ศึกษาพบว่า ระดับรายได้ทางการเกษตรมีผลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ เอกชัย (2545) ที่พบว่า รายได้ทางการเกษตรไม่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์

3. รายได้นอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรมาก ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ เกษม (2537) ที่พบว่า รายได้นอกภาคเกษตรของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรส ถึงแม้ว่ารายได้ของเกษตรกรจะมีความแตกต่างกันมากก็ตาม แต่ก็ไม่ทำให้การยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสแตกต่างกัน

4. แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ แสดงว่า เกษตรกรยิ่งมีแรงงานในครัวเรือนมากจะมีระดับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อินทร์โพธิ์ (2539) ที่ได้ศึกษาแล้วพบว่า แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร

เหตุผลของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

เหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากที่สุด คือ

1. เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะช่วยแก้ปัญหาหนี้สินระหว่างเกษตรกร กับ
ธ.ก.ส.
2. เกษตรกรมีสิทธิในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

เหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากที่สุด คือ

1. เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะช่วยแก้ปัญหาหนี้สินระหว่างเกษตรกร กับ
ธ.ก.ส.
2. เกษตรกรมีสิทธิกู้เงินได้ตามปกติเพื่อนำไปปรับปรุงฟื้นฟูอาชีพตามกิจกรรมที่เหมาะสม
กับศักยภาพการผลิต

เหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะช่วยแก้ปัญหาหนี้สินระหว่างเกษตรกร
กับ ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นเหตุผลในการตัดสินใจที่เกษตรกรพักชำระหนี้และเกษตรกรลดภาระหนี้ตัดสินใจ
มากที่สุด อธิบายได้ว่า เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากว่าโครงการพักชำระหนี้
และลดภาระหนี้สินเป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อแก้
ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน มีการวางระบบการฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือปรับโครงสร้าง
สร้างการผลิตอย่างครบวงจร ซึ่งเกษตรกรที่พักชำระหนี้จะได้เข้าโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
หลังจากพักชำระหนี้ และได้รับปัจจัยการผลิต พร้อมทั้งการฝึกอบรมเพื่อเสริมกิจกรรมการผลิต
ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้จะได้สิทธิในการกู้เงินเพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้ง
ได้รับการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ โดยจะช่วยฟื้นฟู
ให้เกษตรกรมีเงินออมและเงินทุนในการประกอบอาชีพ จนมีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะชำระหนี้
เงินกู้คืน ธ.ก.ส. ตลอดจนพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น จึงส่งผลให้เกษตรกร
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

สำหรับเหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ในเหตุผลที่ว่าเกษตรกรมีสิทธิใน
การเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ อธิบายได้ว่า เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการนั้น เพราะ
เกษตรกรมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ของโครงการตามที่ได้กำหนดไว้

ส่วนเหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ในเหตุผลที่ว่าเกษตรกรมีสิทธิกู้เงินได้
ตามปกติเพื่อนำไปปรับปรุงฟื้นฟูอาชีพตามกิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพการผลิต อธิบายได้ว่า
เกษตรกรที่ลดภาระหนี้จะมีโอกาสกู้เงินได้ตลอดระยะเวลาเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสามารถมีเงินลงทุน

ที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นจากของเดิม เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้าง รายได้ให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ควรให้ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระ หนี้มากขึ้น ให้เจ้าหน้าที่มาดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการ เพื่อที่เกษตรกรจะได้มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของ โครงการก่อนที่จะตัดสินใจ ก็จะทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระ หนี้มากยิ่งขึ้น

2. ควรให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐมาส่งเสริมอาชีพเสริมในหมู่บ้านให้มากขึ้น เนื่องจากเกษตรกร ยังประกอบอาชีพเหมือนเดิมที่เคยประกอบอยู่ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอ อาชีพเสริม เช่น เลี้ยงปลาในร่องสวน เลี้ยงกบ ไข่ไก่และสลัก ฯลฯ เป็นอาชีพที่มีความสำคัญที่จะช่วย สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถชำระหนี้ได้ โดยสามารถที่จะนำมาชำระต้นเงินกู้และดอกเบี้ยบาง ส่วน จะช่วยลดภาระให้กับเกษตรกร เกษตรกรก็จะมีเงินทุนเหลือจากการผลิตไปลงทุนในปีต่อไป การพึ่งเงินกู้จากธนาคารก็จะน้อยลง และจะช่วยลดปัญหาในการค้างชำระได้ในปีต่อไปด้วย

3. จัดให้มีการติดตามประเมินผลของการดำเนินงานของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะ ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร และนำไปปรับการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิ ภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จึงขอเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และเข้าร่วม โครงการลดภาระหนี้ของเกษตรกร

2. ควรมีการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ

3. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการใช้สินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรหลังสิ้นสุด โครงการพักชำระหนี้และโครงการลดภาระหนี้